

SXEDIO-B.4

11.7.1974: ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΠΟΥ ΠΕΡΙΗΛΘΕ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΗΚΕ ΣΤΗ ΧΟΥΝΤΑ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΑΝΑΦΕΡΕΙ ΟΤΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΘΑ ΕΙΣΒΑΛΕΙ ΑΜΕΣΩΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΟΛΙΣ ΣΗΜΕΙΩΘΕΙ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Ενώ κορυφωνόταν η κρίση στις σχέσεις Μακαρίου- χούντας ιδιαίτερα μετά την επιστολή Μακαρίου προς Γκιζίκη στα χέρια της Κυπριακής Κυβέρνησης περιήλθε αποκαλυπτικό έγγραφο των τουρκικών επιδιώξεων στο νησί, στο οποίο διατυπώνονταν οι εκτιμήσεις της Αγκυρας σχετικά με τη ρήξη Μακαρίου- Χούντας.

Αυτό έγινε στις **11 Ιουλίου 1974**- κατ' ακρίβεια **4 με 5** ημέρες πριν από το πραξικόπημα όπως αποκάλυψε ο υπουργός Εσωτερικών Γεώργιος Ιωαννίδης σε μετέπειτα συνέντευξη του στην κυπριακή εφημερίδα **Ο ΑΓΩΝ (26.3.1979)**.

Σύμφωνα με το έγγραφο όπως ανέφερε ο Γ. Ιωαννίδης η Τουρκία θα εισέβαλλε αμέσως στην Κύπρο αν εκδηλωνόταν πραξικόπημα στο νησί.

Για τον σκοπό αυτό η κυβέρνηση απέστειλε αντίγραφο του εγγράφου στην χούντα μέσω της ελληνικής πρεσβείας στη Λευκωσία.

Ωστόσο κανένας "δεν έκανε πίσω" από τις θέσεις του και τα πράγματα αφέθηκαν να προχωρήσουν προς το βάραθρο.

Ανέφερε ο Γ. Ιωαννίδης στην εφημερίδα, σύμφωνα με τα όσα έγραψε ο συντάκτης της Κωστάκης Αντωνίου και τα οποία δεν διαψεύστηκαν από κανένα, αλλά και δεν δόθηκε ποτέ στη δημοσιότητα:

"Για το απόρρητο αυτό έγγραφο για το οποίο πρώτη φορά γίνεται λόγος, μιλά ο υπουργός Εσωτερικών ο οποίος αποκαλύπτει σχετικά:

" Τέσσερις με πέντε μέρες πριν από το πραξικόπημα είχε περιέλθει στα χέρια του υπουργείου Εσωτερικών έγγραφο στο οποίο

διατυπώνονταν οι τουρκικές εκτιμήσεις γύρω από τη ρήξη Μακαρίου- Χούντας και διγράφοντο με πολλή σαφήνεια τα μέτρα που θα έπαιρνε η Τουρκία. Σχετικά οι τουρκικές εκτιμήσεις ήταν ότι η χούντα θα αντιδρούσε σε μια από τις ακόλουθες διαζευτικές ενέργειες:

ΠΡΩΤΟ: Θα επιχειρούσε δολοφονία του Μακαρίου.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Θα προχωρούσε σιωπηρά στην ανάκληση ορισμένου αριθμού Ελλήνων Αξιωματικών.

ΤΡΙΤΟ: Θα διέτασσε τη διενέργεια πραξικοπήματος.

Στην τελευταία περίπτωση, το έγγραφο υπογράμμιζε πολύ καθαρά πως η Τουρκία θα εισέβαλλε στην Κύπρο.

Αντίγραφο εκείνου του εγγράφου, απέστειλε το υπουργείο Εσωτερικών προς την ελληνική πρεσβεία στη Λευκωσία για να διαβιβασθεί στο χουντικό καθεστώς.

Ο Γ. Ιωαννίδης αποκάλυψε ακόμα και τις σκέψεις του Μακαρίου για το ενδεχόμενο ενός πραξικοπήματος στην Κύπρο:

"Ο Μακαριώτατος εθλίβετο ειλικρινά γιατί οι σχέσεις της Κυπριακής Κυβερνήσεως με το δικτατορικό καθεστώς των Αθηνών δεν ήταν καλές. Πίστευε ότι η διατήρηση της χούντας στην εξουσία θα προκαλούσε ζημιά τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο. Παρ' όλα αυτά ακολουθούσε μια σώφρονα πολιτική και δεν θέλησε να "παρατραβήξει το σχοινί" άνκαι τον βασάνιζε η έγνοια ότι η χούντα θα προκαλούσε μεγάλο κακό στην Κύπρο..."

ΕΡ: Ναι, αλλά η επιστολή στον Γκιζίκη κύριε Υπουργέ; Μερικοί λέγουν ότι η επιστολή εκείνη επιτύγχανε την έκρηξη του πραξικοπήματος.

ΑΠ: Να σας πω. Η επιστολή προς τον Γκιζίκη εστάλη όταν το μαχαίρι έφθανε στο κόκκαλο. Μετά τη μεγάλη κλοπή των όπλων από το στρατόπεδο της Γεροσκήπου, για την οποία παραδόξως το τότε ΓΕΕΦ ούτε ανησύχησε ούτε έδειξε το παραμικρό ενδιαφέρον μετά την ανακάλυψη σημαντικών εγγράφων που

αποκάλυπταν πλήρως την ανάμιξη του χουντικού καθεστώτος στη συνωμοσία, δεν υπήρχε άλλη εκλογή από τον Μακάριο από του να προβεί στην ενέργεια στην οποία προέβη. Παρ' όλ' αυτά και πάλιν ο Μακάριος δεν πίστευε ότι θα εκδηλωνόταν πραξικόπημα εξαιτίας εκείνης της επιστολής.

Αλλωστε είναι τώρα αποδεδειγμένον ότι η οριστική απόφαση για το πραξικόπημα είχε ληφθεί πολύ πριν από την 1η Ιουλίου δηλαδή πριν από την αποστολή της επιστολής προς Γκιζίκη και συνεπώς το πραξικόπημα είχε σχεδιαστεί και θα εξετελείτο ανεξάρτητα από την επιστολή.

ΕΡ: Ποιες ήταν οι εκτιμήσεις του Μακαρίου κύριε Υπουργέ;

ΑΠ: Ο Μακάριος έλεγε: Δυνατόν να επιχειρήσουν να με δολοφονήσουν. Αλλά γιατί να δολοφονήσουν την Κύπρο; Εγώ είμαι το εμπόδιο και ο στόχος στα σχέδια τους. Και φυσικά πρώτος στόχος του πραξικοπήματος ήταν η δολοφονία του Μακαρίου. Και αυτό διαφαίνεται καθαρά από το γεγονός πως το Προεδρικό Μέγαρο ήταν το πρώτο στο στόχαστρο των πραξικοπηματικών πολυβόλων. Δεν πρέπει, εξ άλλου, να λησμονούμε πως τις πρώτες κιόλας ανακοινώσεις τους οι πραξικοπηματίες ανάγγελλαν πως ο Μακάριος ήταν νεκρός. Απεκάλυπταν δηλαδή καθαρά τις προθέσεις τους.

ΕΡ: Κύριε Υπουργέ, γιατί τότε οι πραξικοπηματίες δεν σκότωσαν τον Μακάριο κατά την επιστροφή του το πρωί της 15ης Ιουλίου από το Τρόδος στο Προεδρικό;

ΑΠ: Αυτό ακριβώς θα προσπαθούσα να εξηγήσω στη συνέχεια. Ναι, μεν, ο Μακάριος ήταν ο πρώτος στόχος του πραξικοπήματος, αλλά από μόνη της η δολοφονία του Μακαρίου δεν θα ήταν αρκετή να δώσει στην Τουρκία το πρόσχημα επεμβάσεως στην Κύπρο. Η δολοφονία του Μακαρίου έπρεπε να σχεδιαστεί με ευρύτερο στρατιωτικό κίνημα που θα ανέτρεπε ολόκληρη τη συνταγματική τάξη. Γι' αυτό πιστεύω ότι πραξικόπημα και εισβολή σχεδιάστηκαν από τον ίδιο

εγκέφαλο για να βοηθήσουν στην προώθηση ορισμένων στόχων και επιδιώξεων.

Κατέληξε ο Γ. Ιωαννίδης:

"Τα τουρκικά στρατεύματα που ήταν συγκεντρωμένα στις ακτές απέναντι από την Κύπρο ήταν η δυναμίτιδα που απειλούσε πάντα ν' ανατινάξει και να κατακάψει την πατρίδα μας. Ομως η δυναμίτιδα για να εκραγεί χρειάζεται πυροδότηση. Και η πυροδότηση (για να εκραφεί η δυναμίτιδα της εισβολής) ήταν ασφαλώς το πραξικόπημα. Πιθανόν να υπήρχε προσυμφωνία όσον αφορά το πραξικόπημα και την εισβολή και κοινός να ήταν ο εγκέφαλος που τα σχεδίασε".